

FÖRSVARSKOTTETS UTLÅTANDE 5/2014 rd

Statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna 2015—2018

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 8 april 2014 statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna 2015—2018 (SRR 4/2014 rd) till finansutskottet för beredning och bestämde samtidigt att de permanenta fackutskotten får lämna utlåtande om ärendet till finansutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Timo Rivinoja, försvarsministeriet
- kommandör Petri Vähäkangas, Huvudstaben.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Situationen och utsikterna för de offentliga finanserna, de nationella mål som regeringen har fastställt och de förbindelser som kommer från samordningen av EU:s finanspolitik bestämmer de ramar inom vilka finanspolitiken bedrivs. De osäkra konjunkturutsikterna i världsekonomin påverkar också hur Finlands offentliga finanser utvecklas. I rambeslutet för 2015—2018 genomför regeringen nya utgiftsbesparingar så att valperiodens totala ramnivå sänks med 690 miljoner euro från 2015.

Under ramperioden ligger tyngdpunkterna för upprätthållandet och utvecklandet av försvarsförmågan på att genomföra försvarsmaksreformen, svara mot långsiktiga utmaningar som gäller försvaret samt fördjupa och utvidga försvarssamarbetet.

I försvarsreformen introduceras en ny truppstruktur för undantagsförhållanden inklusive operativa, territoriella och lokala trupper.

Tyngdpunkten för utvecklandet av försvarsmaktens kapacitet under undantagsförhållanden ligger under ramperioden på att utveckla de territoriella trupperna och den militära fjärrpåverkan. Under slutet av ramperioden förflyttas tyngdpunkten till tryggheten av de operativa truppernas prestationsförmåga.

Centrala mål för försvarsreformen är att återställa försvarssystemet på den nivå som en effektiv verksamhet förutsätter och att trygga tillräckliga materiellinvesteringar. Utskottet konstaterar att för att säkerställa en tillräcklig preventiv och tidsenlig försvarskapacitet bör målet vara att en tredjedel av anslagen för militärt försvar används för materiell beredskap.

Andelen av utgifterna under försvarsministeriets huvudtitel av bruttonationalprodukten sjunker enligt rambeslutet till 1,26 procent 2018 (1,38 % år 2014). Andelen av utgifterna under försvarsministeriets huvudtitel av utgifterna i statens budgetekonomi sjunker till 5,0 procent

2018 (5,1 % år 2014). Jämfört med 2014 års budget är de anslag som ska räknas till förvaltningsområdets ram 2018 ca 74 miljoner euro, dvs. 3,1 procent lägre. När man beaktar att 2014 års budget motsvarar 2014 års pris- och kostnadsnivå och rambeslutet för 2015—2018 innehåller justeringar av kostnadsnivån, är den faktiska minskningen av anslag ca 3,8 procent.

Utgiftsbesparingarna i rambeslutet och andra ändringar

Utgifterna inom försvarsministeriets förvaltningsområde 2015 har redan genom regeringens tidigare beslut blivit föremål för anslagsnedsänkningar på totalt 260,5 miljoner euro. Av dem gäller 0,5 miljoner euro försvarsministeriets utgifter, 238,0 miljoner euro försvarsmaktens omkostnader och upphandling av försvarsmateriel samt 22,0 miljoner euro materiel- och förvaltningsutgifter inom militär krishantering.

Det aktuella rambeslutet innehåller som nya anpassningsåtgärder flera utgiftsbesparingar som påverkar försvarsministeriets förvaltningsområde.

Försvarsförvaltningens byggverk ska lägga om sina funktioner så att det sparas 7 miljoner euro. Försvarsmaktens omkostnader blir därför föremål för en minskning till samma belopp från 2015. Utskottet konstaterar att besparingen kommer att medföra utmaningar och avkräver Försvarsförvaltningens byggverk betydande åtgärder som förbättrar kostnadseffektiviteten. Utskottet ser det som viktigt att åtgärderna planeras med beaktande av byggverkets egna framställningar samt vid behov statsförvaltningens personalpolitiska principer och bästa praxis.

Vid ramförhandlingarna minskades utgifterna för militär krishantering inom försvarsministeriets förvaltningsområde med 7 miljoner euro från 2015 och inom utrikesministeriets förvaltningsområde med 6 miljoner euro från 2016. Dessutom minskades båda momenten med 3 miljoner euro för 2015. Med stöd av erhållna sakkunnigyttranden konstaterar utskottet att det till

följd av de framställda minskningarna är möjligt att alla nuvarande fredsbevarande insatser inte kan slutföras utan extra finansiering.

Enligt rambeslutet begränsas statens löneglidning på årsnivå för arbetsmarknadens genomsnittliga löneglidning 2013. Det genomförs så att 2015 års omkostnader skärs ned i direkt proportion till löneutgifterna och åren 2016—2018 görs en kalkylmässig minskning som riktas enligt hur ämbetsverken arbetar. Enligt preliminära kalkyler innebär detta att anslagen för försvarsmaktens omkostnader minskar med ca 3,7 miljoner euro 2015. Det uppfattar utskottet som oroväckande särskilt om beslutet leder till att övningar och utbildning i terrängen minskar.

Den anslagsminskning på 0,5 procent motsvarande produktivitetsökningen, som allmänt görs i ämbetsverkens omkostnadsanslag, görs inte på grund av försvarsreformen. Utskottet välkomnar detta beslut men konstaterar samtidigt att minskningen görs i försvarsministeriets utgifter på samma sätt som i andra ministeriers omkostnader.

Enligt rambeslutet görs det i ämbetsverkens omkostnadsanslag ett årligt kalkylerat tillägg som motsvarar indexhöjningarna i utgifterna för lokaler. Enligt finansministeriets preliminära anvisningar täcks ökningen genom en motsvarande nedsänkning av ämbetsverkens omkostnadsanslag. Försvarsministeriets omkostnadsanslag minskas således till nettobelopp med 0,6 miljoner euro 2015.

Utskottet ser det som ett viktigt utvecklingsförlopp att utbildnings- och övningsverksamheten vid försvarsmakten från och med 2015 ska återställas till en nivå som motsvarar utbildningskraven för krigstida trupper.

Utskottet uttrycker också sitt gillande över att Försvarsmaktens omkostnader i anslutning till överlåtelsen av säkerhetsnätverket (TUVÉ) har utökats med en tilläggsfinansiering på 5 miljoner euro för 2015 och 2016 och med 3,5 miljoner euro för 2017 samt med 2,5 miljoner euro för 2018.

Effekter för försvarssystemets utveckling på lång sikt

Målet för den pågående försvarsreformen är att verksamheten i alla avseenden 2015 återställs till den nivå som den nya organisationsstrukturen kräver så att den fredstida organisationen kostnadseffektivt producerar krigstida trupper inklusive kompetens och beredskap.

En viktig utmaning under ramperioden är förberedelserna för den situation i början av 2020-talet då materieleet för de viktigaste trupperna inom försvarsgrenarna föråldras. Försvarsutskottet har konsekvent betonat att det är ytterst viktigt att se till att försvarssystemet kan fungera efter 2015 (FsUU 8/2013 rd om statsbudgeten för 2014). Utskottet finner det oroväckande att indexförhöjningen för försvarsmaktens materielanskaffningar i avvikelse från normal praxis lämnas ogjord 2015 på grund av besparingsrelaterade orsaker.

Rambeslutet innehåller inte heller den successiva nivåhöjning för materialinvesteringar från 2016 som försvarsministeriet har föreslagit i enlighet med 2012 års säkerhets- och försvarspolitiska redogörelse (SRR 6/2012 rd). Utskottet vill påminna om att långvariga nedskärningar när det gäller verksamhetsnivå och materielanskaff-

ningar leder till långtgående följdverkningar för försvarsförmågan.

Utskottet konstaterar i enlighet med sitt utlåtande om ramen i fjol (FsUU 5/2013 rd) att den största utmaningen för utvecklingen av försvaret är finansieringsramen efter 2015. Det aktuella rambeslutet beaktar inte försvarsförvaltningens framställning om behov av tillägg för att upprätthålla försvarsförmågan, som är inskriven i den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen (SRR 6/2012 rd) utan finansieringsnivån får bedömas av nästa regering. Försvarsutskottet instämde i sitt utlåtande om redogörelsen (FsUU 4/2013 rd) med försvarsförvaltningens åsikt att tilläggsbehovet i synnerhet för att upprätthålla kapaciteten är cirka 50 miljoner euro år 2016 och stegvis 150 miljoner euro fram till år 2020 utöver indexjusteringarna.

Utskottet vill betona att om tilläggsfinansiering enligt riktlinjerna i den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen inte kan anvisas, måste grunderna för försvaret omvärderas.

Ställningstagande

Försvarsutskottet anför

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 7 maj 2014

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jussi Niinistö /saf
vordf. Seppo Kääriäinen /cent
medl. Thomas Blomqvist /sv
Tuija Brax /gröna
Timo Heinonen /saml
Esko Kurvinen /saml

Pentti Oinonen /saf
Mikko Savola /cent
Ismo Soukola /saf
Pauliina Viitamies /sd
Tuula Väättäinen /sd
Jyrki Yrttiahho /vg.

Sekreterare var

utskottsråd Juha Martelius.